

novăție, cu alte cuvinte, pînă cînd avem un raport de conformare, nu poate surveni răspunderea.

Referințe bibliografice

1. Avornic Gh. și alții. *Teoria generală a dreptului*. Chișinău: Cartier Juridic, 2004.
2. Baltag D., Guțu A. *Teoria generală a dreptului. Curs teoretic*. Chișinău: Academia de Poliție „Ștefan cel Mare”, 2002.
3. Baltag D. *Teoria răspunderii și responsabilității juridice*. Chișinău: ULIM, 2007.
4. Baltag D., Guțu A. *Coliziunile dreptului în instituția răspunderii juridice*. Chișinău: ULIM, 2010.
5. Bulai C. *Manual de drept penal: partea generală*. București: ALL Beck, 1997.
6. *Codul contravențional al Republicii Moldova* nr. 218-XVI din 24.10.2008. În: Monitorul Oficial al RM nr. 3-6/15 din 16.01.2009.
7. Furdul S. *Dreptul contravențional*. Manual. Chișinău: Cartier Juridic, 2005.
8. Guțuleac V. *Tratat de drept contravențional*. Chișinău: ULIM., 2009.
9. Voicu C. *Teoria generală a dreptului*. București: Lumina Lex, 2002.
10. Vrabie G., Popescu S. *Teoria generală a dreptului*. Iași: Ștefan Procopiu, 1993.

CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGILOR ÎN ROMÂNIA

Nicolae GRĂDINARU,
doctor în drept

SUMMARY

In our system of constitutional law the control of laws constitutionality is exercised by a jurisdictional body especially established for that purpose, the Constitutional Court; the control can be achieved both before the law promulgation, following an almost purely political complaint – the only exception is the Ombudsman - and after the law promulgation when – by stating the same single exception of the Ombudsman that may refer directly to the Constitutional Court – is made only by way of exception.

The control of law constitutionality represents – as shown above – the main task of the Constitutional Court but not its only one, as we shall further analyze. The Constitutional Court's jurisdiction is governed by Article 146 of the Constitution whose provisions are incorporated and developed in Chapter III of Law no. 47/1992.

(Continuare. Începutul în nr. 5/2012)

Funcția de mediere exercitată de Președinte între puterile Statului face parte din scenariul clasic al teoriei lui Montesquieu – în sensul că puterile legislativă, executivă și judecătorească sînt separate, iar în caz de dezechilibru se declanșează procedura de reechilibrare, la care face referire art. 80 (2) din Constituție.

Medierea între puterile statului se referă la arbitrarea unui conflict între cele trei puteri. Trebuie să menționăm că nu este vorba de un conflict generat de încălcarea Constituției de către Președinte sau altă autoritate publică, în asemenea conflict nu se poate media, ci este necesară intervenția directă și fermă pentru repunerea în legalitate constituțională. Ca mediator

Președintele este imparțial datorită și faptului că nu este membru al vreunui partid politic.

Conform prevederilor constituționale menționate, „Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice”, care se coroborează cu prevederile art. 1(5) din Constituție: „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”.

Funcția de mediere între puterile Statului, precum și între Stat și societate, prevăzută de art. 80 alin. (2) teza a doua din Constituție, impune imparțialitate din partea Președintelui României, dar nu exclude posibilitatea exprimării opiniei sale privind modul optim de soluționare a divergențelor apărute.

Dreptul la exprimarea opiniei politice este garantat și pentru

Președintele României de art. 84 alin. (2), care prevede pentru șeful statului aceeași imunitate ca și pentru deputați și senatori, art. 72 alin. (1) din Constituție aplicându-se în mod corespunzător.

Curtea Constituțională a reținut că, potrivit prevederilor art. 1 alin. (4) din Legea fundamentală, în structura organică a Statului român autoritățile publice sînt organizate potrivit “principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească”.

Tocmai de aceea legiuitorul constituant prevede dreptul Președintelui României de a critica legile adoptate de Parlament și de a acționa împotriva lor. Astfel, potrivit art. 77 alin. (2), “Înainte de promulgare, Președintele poate cere Parlamentului, o singură dată, reexaminarea legii”, iar art. 146 lit. a) prevede dreptul Președintelui de a sesiza Curtea Constituțională pentru exercitarea controlului a priori asupra constituționalității legilor adoptate de Parlament înainte de promulgare.

Aceste atribuții ale Președintelui României au semnificația unei contraponderi față de puterea legislativă, pentru realizarea echilibrului puterilor în statul de drept, consacrat prin dispozițiile art. 1 alin. (3) din Constituție.

Aceeași semnificație o are și dreptul Președintelui României de a cere Curții Constituționale soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, conform art. 146 lit. e) din Constituție, deoarece

acest drept se exercită în condițiile exprimării punctului de vedere asupra posibilelor căi de soluționare a conflictului, implicit asupra temeiniciei sau netemeiniciei atitudinii ori a susținerilor autorităților publice implicate în conflict.

Atunci cînd astfel de conflicte dintre puterile Statului nu pot fi aduse în echilibru de președinte sau apar între președinte și puterile Statului, intervine Curtea Constituțională care, potrivit art. 146 lit. e) din Constituție, “soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice”.

În ceea ce privește noțiunea de *conflict juridic de natură constituțională între autoritățile publice*, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 53 din 28 ianuarie 2005 [1], a statuat că acesta presupune “acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, conștînd în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor”.

De asemenea, Curtea a mai statuat că textul art. 146 lit. e) din Constituție „stabilește competența Curții de a soluționa în fond orice conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea” [2].

Așadar, conflictul juridic de natură constituțională se poate declanșa între două sau mai multe

autorități și poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor decurgînd din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sînt conflicte de competență, pozitive sau negative, și care pot crea blocaje instituționale.

Autoritățile publice care sînt susceptibile de a fi părți implicate în conflict sînt numai cele prevăzute în titlul III al Constituției, care definește ce se înțelege prin autorități publice și care sînt acestea, partidele politice, parlamentare sau neparlamentare nefiind cuprinse în această categorie de instituții. Așadar, între partidele politice și o autoritate publică nu poate exista un conflict juridic de natură constituțională care să atragă competența de soluționare a Curții Constituționale.

În conformitate cu dispozițiile art. 146 lit. e) din Constituție, Curtea Constituțională “soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice”.

În acest sens, autorități publice care ar putea fi implicate într-un conflict juridic de natură constituțională sînt numai cele cuprinse în titlul III din Constituție, și anume: Parlamentul, alcătuit din Camera Deputaților și Senat; Președintele României, ca autoritate publică unipersonală; Guvernul; organele administrației publice centrale și ale administrației publice locale, precum și organele autorității judecătorești.

Pentru exercitarea competenței prevăzute de Constituție, Curtea

este sesizată la cererea “Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii”. Subiectele de drept pe care Legea fundamentală le îndrituiește a sesiza Curtea sînt limitativ prevăzute, dispoziția constituțională nedistingînd după cum autoritățile pe care le reprezintă sînt sau nu sînt părți în conflictul cu care sesizează Curtea [3].

Cererea de soluționare a conflictului va menționa autoritățile publice aflate în conflict, textele legale asupra cărora poartă conflictul, prezentarea poziției părților și opinia autorului cererii.

În categoria acestor autorități nu se încadrează partidele politice, persoane juridice de drept public care, potrivit prevederilor art. 8 alin. (2) din Constituție, “[...] contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor [...]”. Așadar, partidele politice nu sînt autorități publice. De asemenea, nici grupurile parlamentare nu sînt autorități publice, ci structuri ale Camerelor Parlamentului.

Față de acestea, un eventual conflict între un partid politic sau un grup parlamentar și o autoritate publică nu intră în categoria conflictelor a căror soluționare ține de competența Curții Constituționale, art. 146 lit. e) din Constituție.

În legătură cu înțelesul sintagmei “conflict juridic de natură constituțională”, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 148 din 16 aprilie 2003 privind constituționa-

litatea propunerii legislative de revizuire a Constituției, a reținut că prin soluționarea conflictelor existente între diferite autorități publice se urmărește înlăturarea unor posibile blocaje instituționale, iar nu soluționarea unor divergențe de ordin politic [4].

Conflicte pot exista între două sau mai multe autorități constituționale cu privire la conținutul ori întinderea atribuțiilor lor, respectiv conflicte pozitive sau negative de competență.

Soluționarea conflictului dintre Autoritatea Judecătorească, pe de o parte, și Parlamentul României și Guvernul României, pe de altă parte

Ca urmare a sesizării formulate de către Președintele României, Curtea Constituțională a constatat existența unui conflict juridic de natură constituțională între autoritatea judecătorească, pe de o parte, și Parlamentul României și Guvernul României, pe de altă parte.

Conflictul juridic de natură constituțională între autoritățile menționate a fost determinat de două decizii pronunțate asupra recursurilor în interesul legii întemeiate pe practica neunitară a instanțelor judecătorești cu privire la acordarea unor drepturi salariale ale judecătorilor, procurorilor, celorlalți magistrați, judecătorilor financiari, procurorilor financiari, controlorilor financiari sau personalului auxiliar de specialitate din cadrul instanțelor și parchetelor.

Din analiza deciziilor pronunțate de instanța supremă în jude-

carea recursurilor în interesul legii care au putere obligatorie pentru instanțe, Curtea Constituțională a constatat că Înalta Curte de Casație și Justiție a adoptat teza cu valoare de principiu și aplicabilitate generală, potrivit căreia instanțele judecătorești se pot pronunța asupra constituționalității dispozițiilor abrogate, în virtutea principiului plenitudinii de jurisdicție în cauzele cu a căror soluționare au fost învestite. Astfel, verificarea constituționalității și soluționarea excepției de neconstituționalitate avînd ca obiect norme abrogate revin, prin interpretarea per a contrario a art. 147 alin. (1), cu referire la art. 126 alin. (1) din Constituție, instanțelor judecătorești, iar nu Curții Constituționale care, potrivit art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, se poate pronunța numai asupra neconstituționalității „unei legi sau ordonanțe, ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare”, dispoziție care exclude *de iure* orice conflict de competență în această materie.

Invocînd vicii de tehnică legislativă sau vicii de neconstituționalitate, Înalta Curte de Casație și Justiție a repus în vigoare norme care își încetaseră aplicarea, fiind abrogate prin acte normative ale autorității legiuitoare.

O astfel de procedură echivalează, așa cum tot instanța de contencios constituțional a statuat în jurisprudența sa [5], cu atribuirea dispozițiilor unui act normativ a unui înțeles prin care se conferă instanțelor judecătorești compe-

tența de a desființa norme juridice instituite prin lege și de a crea în locul acestora alte norme sau de a le substitui cu norme cuprinse în alte acte normative. Acest lucru este evident neconstituțional, întrucât încalcă principiul separației puterilor, consacrat în art. 1 alin. (4) din Constituție, precum și prevederile art. 61 alin. (1), în conformitate cu care Parlamentul este unica autoritate legiuitoare a țării.

Curtea Constituțională a statuat că în exercitarea atribuției prevăzute de art. 126 alin. (3) din Constituție, Înalta Curte de Casație și Justiție are obligația de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, cu respectarea principiului fundamental al separației și echilibrului puterilor, consacrat de art. 1 alin. (4) din Constituția României. Așa fiind, Înalta Curte de Casație și Justiție nu are competența constituțională să instituie, să modifice sau să abroge norme juridice cu putere de lege ori să efectueze controlul de constituționalitate al acestora. Curtea Constituțională a constatat că, potrivit Legii fundamentale, singura autoritate abilitată să exercite controlul constituționalității legilor sau ordonanțelor este instanța constituțională. Prin urmare, nici Înalta Curte de Casație și Justiție și nici instanțele judecătorești sau alte autorități publice ale Statului nu au competența de a controla constituționalitatea legilor sau ordonanțelor, indiferent dacă acestea sînt sau nu sînt în vigoare [6].

Emiterea de către Președintele României a decretelor de numire a miniștrilor interimari

Curtea Constituțională a soluționat un presupus conflict între Președintele României și Parlamentul României prin Decizia nr. 1559/2009 privind emiterea decretelor de numire a miniștrilor interimari [7].

Interimatul reprezintă situația în care o persoană îndeplinește, în condițiile stabilite de lege, pe o perioadă determinată, atribuțiile unei alte persoane care ocupă o demnitate sau o funcție publică. Interimatul funcției de ministru se referă la situația în care conducerea unui minister este exercitată, pentru o perioadă de cel mult 45 de zile, de un alt membru al Guvernului decît ministrul titular, a cărui funcție a încetat în condițiile art. 106 din Constituție sau care este în imposibilitatea de a-și exercita atribuțiile. Avînd în vedere rolul miniștrilor care, potrivit art. 46 din Legea nr. 90/2001, exercită conducerea ministerelor și le reprezintă “în raporturile cu celelalte autorități publice, cu persoanele juridice și fizice din țară și din străinătate, precum și în justiție”, ceea ce impune continuitate în activitatea acestora, instituția interimatului oferă soluția constituțională pentru păstrarea acestei continuități, pînă la propunerea de către primul-ministru a unor înlocuitori pentru exercitarea funcțiilor de ministru devenite vacante. Această procedură este compatibilă cu mandatul acordat

de Parlament prin votul de învestitură, fiind menită să asigure buna funcționare a Guvernului, în vederea realizării atribuțiilor acestuia.

Prin desemnarea unui sau unor miniștri interimari nu are loc o remaniere guvernamentală, de esența acesteia fiind, așa cum s-a arătat, înlocuirea unor membri ai Guvernului cu persoane care nu se află pe lista aprobată de Parlament la învestitură. Eventualele schimbări în structura sau compoziția politică a Guvernului, la care se referă același text constituțional, pot fi analizate în cazul și în legătură cu remanierea guvernamentală, iar nu cu privire la o perioadă tranzitorie, în care funcționarea Guvernului este asigurată de miniștrii rămași în funcție, pînă la numirea unor noi membri titulari în funcția de ministru. De altfel, interpretarea în sensul că și în cazul desemnării unuia sau a mai multor membri ai Guvernului ca miniștri interimari aceștia ar trebui supuși verificării și aprobării de către Parlament lipsește de eficiență instituția interimatului și duce la blocaje instituționale, cu consecințe negative asupra funcționării întregului Guvern și asupra realizării programului acestuia aprobat de Parlament.

Miniștrii interimari nu sînt “candidați la funcția de ministru”, ci miniștri în funcție, care exercită pe o perioadă de cel mult 45 de zile și atribuțiile altui membru al Guvernului care “se află în una dintre situațiile prevăzute la articolul 106” sau “este în imposibilitatea

de a-și exercita atribuțiile”. Termenul de cel mult 45 de zile a fost instituit de legiuitorul constituant tocmai pentru a permite realizarea procedurilor legate de numirea noului sau noilor miniștri, în legătură cu aceste proceduri fiind incidente dispozițiile art. 85 din Constituție.

În concluzie, Curtea a reținut că dispozițiile art. 85 alin. (3) din Constituție nu sînt aplicabile în cazul desemnării miniștrilor interimari, ci numai în cazul numirii de noi membri ai Guvernului. Această concluzie rezultă atît din interpretarea literală a textelor constituționale, cît și din interpretarea sistematică a dispozițiilor constituționale cuprinse în acestea. Numirea miniștrilor în caz de remaniere guvernamentală reprezintă o instituție constituțională distinctă, cu o reglementare constituțională distinctă de aceea a desemnării miniștrilor interimari. Întrucît desemnarea miniștrilor interimari, reglementată de dispozițiile art. 107 din Constituție, nu presupune exercitarea competenței Parlamentului la care face referire art. 85 alin. (3) din Legea fundamentală, nu se poate susține încălcarea de către Președintele României a acestei competențe sau a “procedurii prealabile” impuse de același text constituțional.

Astfel fiind, Curtea constată că nu există conflict juridic de natură constituțională între Parlament și Președintele României, în legătură cu emiterea decretelor Președintelui României de desemnare a unor miniștri interimari [8].

h) *Respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României*

Curtea Constituțională veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului.

Rezultatul alegerilor pentru funcția de Președinte al României este validat de Curtea Constituțională [9].

Contestațiile cu privire la înregistrarea sau neînregistrarea candidaturii la funcția de Președinte al României, precum și cele cu privire la împiedicarea unui partid sau a unei formațiuni politice, ori a unui candidat de a-și desfășura campania electorală în condițiile legii se soluționează de Curtea Constituțională, cu votul majorității judecătorilor, în termenele prevăzute de Legea pentru alegerea Președintelui României.

Distinct de controlul a priori și a posteriori, care constituie activitatea jurisdicțională principală a Curții Constituționale, în acord cu art. 83 și art. 146 lit. f) din Constituția României, o dată la 5 ani Curtea Constituțională veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului.

În exercitarea acestei atribuții, potrivit art. 38 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, instanța de contencios constituțional, cu votul majorității și în termenele prevăzute de Legea pentru alegerea Președintelui României, soluționează contestațiile cu privire la înregistrarea sau ne-

înregistrarea candidaturii pentru funcția de Președinte al României, precum și cele cu privire la împiedicarea unui partid sau a unei formațiuni politice, ori a unui candidat de a-și desfășura campania electorală în condițiile legii.

Totodată, potrivit art. 37 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, aceasta validează rezultatul alegerilor pentru funcția de Președinte al României.

În exercitarea acestei competențe și în acord cu art. 11 alin. (1) B. a) din Legea nr. 47/1992, republicată, Curtea a pronunțat în anul 2009 un număr de 40 de hotărîri, dintre care:

- 28 au avut ca obiect cereri de contestare a înregistrării sau de respingere a înregistrării anumitor candidaturi;

- 3 au avut ca obiect cereri ce vizau împiedicarea anumitor candidați de a-și desfășura campania electorală, aceștia reclamînd imposibilitatea de a avea acces neîngrădit la timpii de antenă stabiliți de lege ori neacordarea și nerepartizarea timpilor de antenă conform legii de către birourile permanente reunite ale celor două Camere ale Parlamentului României și de către postul public de televiziune – Societatea Română de Televiziune;

- 6 au avut ca obiect cereri de anulare a alegerilor reclamînd încălcări ale legii, cereri de nenumărare a voturilor ori existența unor situații de neaplicare corectă și unitară a legii pentru alegerea Președintelui României;

- 2 au avut ca obiect stabilirea și aducerea la cunoștință publică a rezultatului alegerilor pentru funcția de Președinte al României, în cadrul celor două tururi de scrutin desfășurate la 22 noiembrie 2009 și 6 decembrie 2009;

- 1 a avut ca obiect validarea alegerii în funcția de Președinte al României.

Împiedicarea unui candidat de a-și desfășura campania electorală în calitate de candidat la alegerile pentru Președintele României

Campania electorală și desfășurarea alegerilor pentru funcția de Președinte al României au fost reglementate prin Legea nr. 370/2004. Conform art. 16 alin. (1) din lege, “Pentru candidații la alegerea Președintelui României, accesul la serviciile publice de radio și televiziune este egal și gratuit”. În acest sens, legea prevede că “Orarul pentru campania electorală și repartizarea timpilor de antenă [...] se fac, după încheierea perioadei de depunere a candidaturilor, de birourile permanente reunite ale celor două Camere ale Parlamentului, împreună cu reprezentanții serviciilor publice de radio și televiziune și cu participarea candidaților”. Pentru a putea beneficia de accesul egal și gratuit la serviciile publice de radio și televiziune, candidații sînt obligați, potrivit art. 19 alin. (1) din lege, să solicite, pînă la data începerii campaniei electorale, conducerii serviciilor publice de radio și televiziune acordarea timpilor de antenă. Așa fiind, Curtea constată că dispozițiile legale

condiționează accesul la serviciile publice de radio și televiziune de respectarea obligației fiecărui candidat de a solicita, în termenul prevăzut de lege, acordarea timpilor de antenă, sub sancțiunea decăderii din exercițiul dreptului, solicitările formulate după data începerii campaniei electorale nefiind luate în considerație.

Din documentele aflate la dosar rezultă că un candidat a transmis către conducerea serviciilor publice de radio și televiziune, în data de 22 octombrie 2009, două adrese prin care înștiința destinatarii cu privire la intenția sa de a candida la alegerile prezidențiale, precizînd în acest sens că își va depune candidatura la Biroul Electoral Central pe data de 23 octombrie 2009, ora 20,00. Prin intermediul aceluiași adrese, se solicita “transmiterea detaliilor legate de accesul nostru [al candidatului] la serviciile oferite de Societatea Română de Radiodifuziune”, oferind datele de contact pentru realizarea acestei informări. Curtea a reținut că acordarea timpilor de antenă constituie expresia recunoașterii dreptului candidaților de a accede egal și gratuit la serviciile publice de radio și televiziune, în scopul de a se face cunoscuți și de a-și prezenta platformele, programele politice și ofertele electorale, astfel că invocarea a însuși dreptului de către candidatul la alegeri în conținutul cererii adresate conducerii serviciilor publice de radio și televiziune, coroborată cu îndeplinirea cumulată a celorlalte con-

diții impuse de lege, îndreptățește persoana în cauză de a-și exercita dreptul cîștigat în mod legitim.

Prin urmare, Curtea a constatat că cererile formulate de autorul contestației, adresate conducerii serviciilor publice de radio și televiziune, îndeplinesc condițiile prevăzute de art. 19 alin. (1) din Legea nr. 370/2004, cu modificările și completările ulterioare, cu privire la solicitarea de acordare a timpilor de antenă.

Drept urmare, Curtea Constituțională a obligat birourile permanente reunite ale celor două Camere ale Parlamentului și reprezentanții serviciilor publice de radio și televiziune să stabilească orarul pentru campania electorală și repartizarea timpilor de antenă cu privire la candidatul care a sesizat Curtea [10].

i) Judecarea contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic

Curtea Constituțională decide asupra contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic.

Contestația privind constituționalitatea unui partid politic poate fi formulată de președintele uneia dintre Camerele Parlamentului sau de Guvern. Președintele Camerei poate formula contestația numai pe baza unei hotărîri adoptate de Cameră cu votul majorității membrilor săi. Contestația trebuie motivată și va fi însoțită de dovezile pe care se întemeiază.

Pentru soluționarea contestației, președintele Curții Constitu-

ționale va desemna judecătorul-raportor, care este obligat să o comunice, împreună cu actele doveditoare, partidului politic la care se referă contestația, precizându-i data pînă la care poate depune un memoriu în apărare, însoțit de dovezile corespunzătoare.

Contestația se judecă pe baza raportului prezentat de judecătorul desemnat în acest scop și a probelor administrate, cu citarea contestatorului, a partidului politic a cărui constituționalitate este contestată și a Ministerului Public.

Camera Parlamentului care a depus contestația poate fi reprezentată de persoana desemnată de aceasta, iar Guvernul – de Ministerul Justiției. Partidul politic poate fi reprezentat și prin avocat cu drept de a pleda în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție. Decizia Curții nu este supusă căilor de atac.

Partidele politice pot fi declarate neconstituționale în cazurile prevăzute de art. 40 alin. (2) din Constituție [11].

Decizia de admitere a contestației se comunică Tribunalului București în vederea radierii partidului politic neconstituțional din Registrul partidelor politice.

j) *Emiterea avizului pentru suspendarea din funcție a Președintelui României*

Curtea Constituțională dă aviz consultativ pentru propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României.

Propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României, împreună cu dovezile pe care se

întemeiază, se trimit în copie Curții Constituționale de către președintele care a condus ședința comună a celor două Camere.

Președintele Curții Constituționale, primind cererea, va desemna judecătorul-raportor.

Avizul cu privire la suspendarea din funcție a Președintelui României se emite de Curtea Constituțională în urma dezbaterii propunerii de suspendare și a dovezilor prezentate.

Președintele României va fi încunoștințat asupra datei fixate pentru dezbateri și poate da explicații cu privire la faptele ce i se impută.

Avizul Curții Constituționale se comunică președinților celor două Camere ale Parlamentului și Președintelui României [12].

k) *Constatarea existenței împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României*

Curtea Constituțională constată existența împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României și comunică cele constatate Parlamentului și Guvernului [13].

Vacanța funcției de Președinte al României se constată la cererea președintelui uneia dintre Camerele Parlamentului sau a președintelui interimar care exercită atribuțiile Președintelui României în perioada cît acesta este suspendat din funcție.

În cazul în care Președintele României a fost suspendat din funcție, cererea pentru constatarea existen-

ței împrejurărilor care justifică interimatul se face de președintele care a condus lucrările ședinței comune a celor două Camere ale Parlamentului, pe baza hotărîrii adoptate în ședința comună.

Dacă interimatul funcției de Președinte al României se datorează imposibilității temporare de a-și exercita atribuțiile, cererea se face de Președintele României sau de președintele uneia dintre Camerele Parlamentului.

Cererea pentru constatarea existenței împrejurărilor care justifică interimatul funcției de Președinte al României va fi însoțită de dovezile necesare, iar constatarea acestor împrejurări se face de Curtea Constituțională, cu votul majorității judecătorilor.

l) *Exercitarea atribuțiilor privitoare la organizarea și desfășurarea referendumului și la confirmarea rezultatelor acestuia*

Curtea Constituțională veghează la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului și confirmă rezultatele acestuia [14].

Pentru ducerea la îndeplinire a acestor prevederi Curtea Constituțională poate cere informații de la autoritățile publice.

Biroul Electoral Central este obligat să prezinte, la solicitarea Curții Constituționale, informări asupra fazelor și operațiunilor de desfășurare a referendumului.

Plenul Curții Constituționale decide cu o majoritate de două treimi asupra valabilității referendumului.

Hotărîrea Curții Constituționa-

le stabilește dacă a fost respectată procedura pentru organizarea și desfășurarea referendumului și confirmă rezultatele acestuia.

Înainte publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, hotărîrea Curții Constituționale se prezintă Camerei Deputaților și Senatului, întrunite în ședință comună [15].

m) *Verificarea îndeplinirii condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni*

Curtea Constituțională, din oficiu sau pe baza sesizării președintelui Camerei Parlamentului la care s-a înregistrat inițiativa legislativă a cetățenilor, se pronunță asupra:

a) caracterului constituțional al propunerii legislative ce face obiectul inițiativei cetățenilor;

b) îndeplinirii condițiilor referitoare la publicarea acestei propuneri și dacă listele de susținători sînt atestate de către primarii unităților administrativ-teritoriale ori de către împuterniciții acestora;

c) întrunirii numărului minim de susținători pentru promovarea inițiativei, prevăzut la art. 74 alin. (1) sau, după caz, la art. 150 alin. (1) din Constituție, precum și asupra respectării dispersiei teritoriale în județe și în municipiul București, prevăzută de aceleași articole [16].

La primirea sesizării, președintele Curții Constituționale desemnează judecătorul-raportor și stabilește termenul pentru întrunirea judecătorilor, în vederea verificării inițiativei [17].

Referințe bibliografice

1. *Decizia nr. 53/2005* a Curții Constituționale a fost publicată în M. Of. nr. 144/17.02.2005.

2. *Decizia nr. 270/2008* a Curții Constituționale, publicată în M. Of. nr. 290/15.04.2008.

3. *Decizia nr. 838/2009* a Curții Constituționale a fost publicată în M. Of. nr. 461/03.07.2009.

4. *Decizia nr. 148/2003* a Curții Constituționale, publicată în M. Of. nr. 317/16.04.2003.

5. *Decizia nr. 818/2008* a Curții Constituționale publicată în M. Of. nr. 537/16.07.2008.

6. *Decizia nr. 838/2009* a Curții Constituționale, publicată în M. Of. nr. 463/03.07.2009.

1) Constată existența unui conflict juridic de natură constituțională între autoritatea judecătorească, pe de o parte, și Parlamentul României și Guvernul României, pe de altă parte.

2) În exercitarea atribuției prevăzute de art. 126 alin. (3) din Constituție, Înalta Curte de Casație și Justiție are obligația de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, cu respectarea principiului fundamental al separației și echilibrului puterilor, consacrat de art. 1 alin. (4) din Constituția României.

Înalta Curte de Casație și Justiție nu are competența constituțională să instituie, să modifice sau să abroge norme juridice cu putere de lege ori să efectueze controlul de constituționalitate al acestora.

7. *Decizia nr. 1.559/2009* a Curții Constituționale, publicată în M. Of. nr. 832 din 30 noiembrie 2009.

8. Tudorel Toader, Laura Tutunaru. *Sinteze din Jurisprudența Curții Constituționale*, pe semestrul II /2009.

9. *Hotărîrea nr. 35/2004* privind validarea alegerii Președintelui

României, publicată în M. Of. nr. 1212/16.12.2004.

Hotărîrea nr. 42/2009 privind stabilirea și aducerea la cunoștință publică a rezultatului alegerilor pentru funcția de Președinte al României, în carul celui de-al doilea tur de scrutin desfășurat la 6 decembrie 2009, publicată în M. Of. nr. 885/17.12.2009.

Hotărîrea nr. 43/2009 privind validarea alegerii Președintelui României, publicată în M. Of. nr. 885/17.12.2009.

10. *Hotărîrea nr. 25/2009*, publicată în M. Of. nr. 760/09.11.2009.

11. Partidele sau organizațiile care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității sau a independenței României sunt neconstituționale.

12. Curtea Constituțională a dat două avize privind suspendarea Președintelui României, ambele negative: Avizul nr. 1/1994 privind propunerea de suspendarea din funcție a Președintelui României, publicat în M. Of. nr. 166/16.07.1994. Avizul nr. 1/2007 privind propunerea de suspendarea din funcție a Președintelui României, publicat în M. Of. nr. 258/18.04.2007.

13. *Hotărîrea nr. 1/ 2007* privind constatarea existenței împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României, publicată în M. Of. nr. 269/20.04.2007.

14. *Hotărîrea nr. 37/2009* referitoare la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului național din data de 22 noiembrie 2009 și la confirmarea rezultatelor acestuia, publicată în M. Of. nr. 923/30.12.2009.

15. În 8 decembrie 1991, prin referendum a fost adoptată Constituția României. Referendumul din 18-19

noiembrie 2003 a aprobat revizuirea Constituției României, a fost pentru prima dată când referendumul s-a desfășurat cu probleme, în sensul că se alerga cu urna mobilă prin stațiuni, prin sate pentru ca referendumul să fie valabil, deoarece alegătorii nu vroiau să voteze. Referendumul ce a avut loc în 19 mai 2007 privea demiterea Președintelui României. Referendumul din 25 noiembrie 2007 privea introducerea votului uninominal.

16. Art. 74 (1) Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care își manifestă dreptul la inițiativă legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul București, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

Art. 150 (1) Revizuirea Constituției poate fi inițiată de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor, precum și de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot.

17. *Hotărârea Plenului Curții Constituționale nr. 2/1995*, publicată în M. Of. nr. 172/03.08.1995.

1. Constată că, din documentațiile prezentate, inițiativa legislativă privind regimul juridic al caselor de ajutor reciproc ale salariaților întrunește condițiile de ordin formal prevăzute de art. 73 alin. (1) din Constituție de a fi susținută de cel puțin 250.000 cetățeni provenind din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, de cel puțin 10.000 de cetățeni, precum și condițiile prevăzute de alin. (2) și (4) ale aceluiași articol.

2. Constată că, în lipsa unei legi pentru reglementarea exercitării de către cetățeni a inițiativei legislati-

ve, nu se poate verifica autenticitatea semnăturilor din listele de susținători, dacă semnatarii au calitatea de cetățeni cu drept de vot și nici dacă aceștia au domiciliul în județele pe listele cărora au semnat.

Hotărârea se comunică președintelui Senatului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, iar dosarele cuprinzând listele de susținători se vor trimite direct Senatului.

Hotărârea Plenului Curții Constituționale nr. 1/1997 cu privire la inițiativa legislativă cetățenească de modificare a art. 9 alin. (1) din Legea învățământului nr. 84/1995, publicată în M. Of. nr. 82/06.05.1997.

1. Constată că, din documentațiile prezentate, inițiativa legislativă privind modificarea art. 9 alin. (1) din Legea învățământului nr. 84/1995 întrunește condițiile de ordin formal, prevăzute în art. 73 alin. (1) din Constituție, de a fi susținută de cel puțin 250.000 cetățeni provenind din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, de cel puțin 10.000 de cetățeni, precum și condițiile prevăzute de alin. (2) și (4) ale aceluiași articol.

2. Constată că, în lipsa unei legi pentru reglementarea exercitării de către cetățeni a inițiativei legislative, nu se poate verifica autenticitatea semnăturilor din listele de susținători, dacă semnatarii au calitatea de cetățeni cu drept de vot și nici dacă aceștia au domiciliul în județele pe listele cărora au semnat.

3. Constată că inițiativa legislativă este constituțională, dacă se respectă, conform art. 29 alin. (1) și (6) din Constituție, dreptul părinților sau tutorilor de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.

Hotărârea nr. 38/2009 a Curții Constituționale asupra inițiativei legislative a cetățenilor referitoare la propunerea legislativă intitulată

“Lege privind nivelul fondurilor anuale minime obligatorii destinate finanțării sănătății”, publicată în M. Of. nr. 880/16.12.2009.

Curtea a constatat că inițiativa legislativă a cetățenilor referitoare la propunerea legislativă intitulată “Lege privind nivelul fondurilor anuale minime obligatorii destinate finanțării sănătății” nu îndeplinește condițiile prevăzute de art. 74 alin. (1) din Constituție.